

29.4.2011

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

maahanmuutto-osasto@intermin.fi
hare@intermin.fi

SM:n lausuntopyyntö SM002:00/2011; Kansainvälistä suojelua hakevalle annettava oikeudellinen neuvonta ja oikeusapu

UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN LAUSUNTO

Sisäasiainministeriö on pyytänyt lausuntoa kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapupalvelujen nykytilannetta kartoittaneen hankkeen ohjausryhmän laatimasta selvityksestä, jossa on esitetty alustavia suosituksia mahdollisista muutostarpeista nykyisiin käytäntöihin.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että hankkeen ohjausryhmän esittämät suositukset yleisen oikeudellisen neuvonnan ja yksilöllisen oikeusavun järjestämisen kehittämiseksi ovat perusteltuja. Koska hankkeessa on tarkasteltu ainoastaan oikeudellisia neuvontapalveluja turvapaikka-prosessin aikana, käsitellyt asiakokonaisuudet eivät käytännössä liity ELY-keskusten toimenkuvaan. Uudenmaan ELY-keskus näkee kuitenkin turvapaikanhakijalle annettavien oikeuspalvelujen toimivan järjestämisen olevan hyvin tärkeää myös myönteisen oleskeluluvan saamisen jälkeisen kotoutumisprosessin kannalta.

Uudenmaan ELY-keskus näkee perusteltuna oikeusapulailla säännellyn oikeusavun ja lailla sääntelemättömän vastaanottokeskusten järjestämien oikeuspalvelujen välillä olevaan hallinnolliseen päällekkäisyyteen puuttumisen. Selvityksessä on esitetty kaksi vaihtoehtoa oikeuspalveluiden järjestämiseksi. Vaihtoehtoina ovat nykyisen järjestelmän kehittäminen niin, että oikeuspalvelut edelleen järjestettäisiin vastaanottokeskusten kautta ja toisena vaihtoehtona ehdotetaan oikeuspalvelujen järjestämisen siirtämistä ainakin yksilöllisen oikeusavun osalta vastaanottokeskuksilta oikeusapulain mukaisen oikeusapujärjestelmän piiriin.

Mikäli oikeudellisen neuvonnan palvelujen siirtämistä hallinnonalalta toiselle puoltavaa suositusta lähdetään viemään sisäasiainministeriön ja oikeusministeriön välisellä koordinoinnilla eteenpäin, täytyy kuitenkin olla takeet siitä, ettei annetun oikeudellisen neuvonnan taso kärsi missään vaiheessa. Pakolaisneuvonta ry:llä on poikkeuksellinen osaaminen ja kokemus oikeusapupalvelujen järjestämisestä kansainvälistä suojelua hakeville, joten on tärkeää, että tällaisten erityisesti turvapaikanhakijoiden neuvontaan erikoistuneiden tahojen mahdollisuus laaja-

mittaiseen oikeusapupalveluiden järjestämiseen on taattu myös tulevaisuudessa mahdollisten hallinnollisten muutosten jälkeenkin. Kaikilla oikeusapupalveluja järjestävillä tahoilla ei välttämättä ole yhtä selkeää näköalaa juuri kansainvälistä suojelua hakevan oikeudellisiin tarpeisiin eikä välttämättä riittävää tietoa eri maiden tilanteista. Turvapaikanhakijoiden kohtaamiseen liittyy myös viestinnällisiä taitoja liittyen erilaisiin kulttuureihin ja esimerkiksi tulkin käyttöön, jotka kehittyvät vain koulutuksen ja vankan työkokemuksen kautta.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo selvityksen suositusten olevan selkeänä pohjana jatkotyölle. Yleisen oikeudellisen neuvonnan ja yksilöllisen oikeusavun prosessien erilaisuus ja niiden järjestämisen erilaiset realiteetit vaatisivat vielä huomattavasti lisätarkastelua ennen suositusten käytännön toteuttamiseen ryhtymistä. Esimerkiksi palveluntarjoajien kilpailutuksen laajamittaisemman käytön mahdollisuuksia vastaanottokeskuksissa tulisi tarkastella yksityiskohtaisesti erikseen sekä yleisen oikeudellisen neuvonnan että yksilöllisen oikeusavun tapauksissa niiden erilaisen luonteen kannalta. Myös selvityksessä oli todettu, että kilpailutuksessa laadun korostaminen muiden valintakriteereiden rinnalla on haasteellista.

Mikäli oikeusapupalveluiden järjestäminen siirrettäisiin osittainkin hallinnonalalta toiselle, olisi edessä pitkä prosessi sekä lainsäädäntötarkastelun että resurssien ja määrärahojen uudelleenkohdentamisen näkökulmasta. Toisaalta oikeusapulain mukainen oikeusapujärjestelmä tarjoaisi valmiit säännökset ja rakenteet toiminnalle ja myös annettujen palvelujen laadun valvonnalle, kun taas palvelujen jäädessä osittain vastaanottokeskuksen järjestettäväksi tarvittaisiin joka tapauksessa selkeämpää lainsäädännöllistä pohjaa tulevaisuudessa.

Yksikön päällikön sijainen

Jarkko Tonttila

Maahanmuuttopäällikkö

Jaana Suokonautio

TIEDOKSI

Petri Knaapinen (e-mail)

Merja Ekqvist (e-mail)

Maahanmuuttoryhmä (e-mail)